

ویژه

معمای تیم پابرهنه

هند و درامی به نام کفش

یکی از عجیب‌ترین و بحث‌برانگیزترین داستان‌های تاریخ جام جهانی، به انصراف تیم ملی هند از حضور در جام جهانی ۱۹۵۰ برزیل بازمی‌گردد. روایت مشهوری که دهه‌ها نقل محالس بوده، این است که هندی‌ها به دلیل ممنوعیت بازی پابرهنه از سوی فیفا انصراف دادند. اما واقعیت چیست؟

براساس باور عمومی، بازیکنان هندی عادت داشتند بدون کفش و پابرهنه بازی کنند. فیفا مطابق قوانین خود اعلام کرد همه بازیکنان موظف به پوشیدن کفش ورزشی هستند. فدراسیون فوتبال هند که این شرط را مغایر با فرهنگ و سنت تیم خود می‌دانست، انصراف خود را اعلام کرد. برخی منابع حتی ادعا کردند: «بازیکنان هندی ترجیح دادند پای پابرهنه بمانند تا با به کفش کنند.»

اما پژوهشگران جدی تاریخ فوتبال در سال‌های اخیر این روایت را بشدت زیر سؤال برده‌اند. آنها می‌گویند تیم هند در سال‌های ۱۹۴۸ و اوایل ۱۹۵۰ با کفش بازی می‌کرد و داستان پابرهنه بودن در آن سال‌ها اعرافی رسانه‌ای بیش نبوده است.

به اعتقاد مورخان چون «نوازالدین خان» نویسنده کتاب «تاریخ فوتبال هند»، انصراف هند از جام جهانی ۱۹۵۰ هرگز ربطی به پای پابرهنه نداشت.

دلایل واقعی عبارت بودند از:

۱. **هزینه بالای سفر به برزیل:** فدراسیون فوتبال هند که تازه تأسیس و بی‌پول بود، توان تأمین هزینه سفر هوایی یا دریایی ۱۵هزار کیلومتری به آمریکای جنوبی را نداشت.

۲. **عدم آگاهی از اهمیت جام جهانی:** در آن سال‌ها، جام جهانی هنوز برای فوتبال هند اعتبار کوفی را نداشت و مسئولان هندی المپیک را مهم‌تر می‌دانستند.

۳. **اولویت بازی‌های کشورهای همسود:** هند در همان سال میزبان بازی‌های کشورهای همسود بود و ترجیح داد روی این رویداد خانگی تمرکز کند.

با انصراف هند، فیفا که در آستانه یک جام ۱۶ تیمی بود، ناگهان با کمبود تیم مواجه شد. این سازمان دوعتنامه فوری برای فرانسه، پرتغال و ایرلند فرستاد اما همه آنها دعوت را رد کردند تا در نهایت جام جهانی ۱۹۵۰ با فقط ۱۳ تیم برگزار شود و سهمیه هند به هیچ تیم دیگری داده نشد.

رسانه‌های اروپایی در آن سال‌ها با تمسخر به این ماجرا نگاه کردند. روزنامه انگلیسی «دیلی میرور» نوشت: «هندها ترجیح دادند پای پابرهنه در خانه بمانند تا با کفش در برزیل بدونند.» روزنامه فرانسوی «لوموند» هم با کنایه نوشت: «شاید آنها نگران بودند کفش‌هایشان را گم کنند!»

با اینکه امروزه اکثر محققان، ماجرای «تیم پابرهنه هند» را رد کرده‌اند، این داستان چنان در حافظه جمعی جهان فوتبال ریشه دوانده که حتی فیفا در مستندهای رسمی خود به آن اشاره می‌کند. خود فدراسیون فوتبال هند هم در سال ۲۰۱۱ در بیانیه‌ای رسماً اعلام کرد: «دلیل انصراف، هزینه سفر بوده نه پابرهنه بودن.»

با این حال، این افسانه همچنان یکی از معروف‌ترین حکایت‌های جام جهانی ۱۹۵۰ است. شاید دلیل ماندگاری آن نیز همین باشد که فوتبال همواره به شگفتی‌ها و این قبیل افسانه‌ها نیاز داشته است.

نوستالژی

رستوران هتل به جای زمین تمرین

شادی بی‌پروای قهرمانان ۱۹۵۸

تیم ملی برزیل در آستانه فینال جام جهانی برابر سوئد میزبان قرار داد اما آنها زمین تمرین معمولی نداشتند. نه به این دلیل که امکانات نیست، بلکه به این دلیل که خودشان ترجیح می‌دهند در رستوران هتل محل اقامت خود توپ بزنند.

هتل محل اقامت؛ جایی برای جشن نه تمرین

تیم برزیل در جریان جام جهانی ۱۹۵۸ در هتل گرند (Grand Hotel) در استکهلم اقامت داشت؛ یکی از لوکس‌ترین هتل‌های اروپا که مشرف به کاخ سلطنتی است. این هتل پنج‌ستاره که در ۱۸۷۲ تأسیس شده، میزبان شخصیت‌های بزرگی مثل آلبرت اینشتین، چارلی چاپلین و مارتن لوتر کینگ بوده است اما در ژوئن ۱۹۵۸، قرار شد میزبان یک رویداد متفاوت باشد، شام رسمی فینالیست‌ها.

فیفا و برگزارکنندگان مسابقات، شامی رسمی برای چهار تیم برتر یعنی برزیل، سوئد، فرانسه و آلمان غربی ترتیب داده بودند اما بازیکنان برزیل این شام را به زمین تمرین تبدیل کردند. طبق گزارش‌های تاریخی، آنها در سالن بزرگ رستوران هتل، پیش از برگزاری مراسم، به فوتبال بازی کردن مشغول شدند. نه با توپ واقعی، اما با هر چه دم دستشان بود.

اتاقی به نام برزیل

جالب اینجاست که مدیریت هتل گرند، با وجود ثبت خاطرات بسیاری از شخصیت‌های مشهور جهان در کتاب و سایت خود، هیچ اشاره‌ای به حضور پله، گارینشا و قهرمانی ۱۹۵۸ نکرده است. شاید به این دلیل که شام رسمی برگزار شد، بیشتر تک مهمانی دیپلماتیک بود تا یک جشن فوتبالی. اما برای تاریخ، آن رستوران به یکی از نمادهای شادی بی‌پروای برزیلی‌ها تبدیل شده است.

ظهور یک ستاره جدید از سرزمین برف

روزی که دنیا با «مروارید سیاه» آشنا شد

گزارش یک محمدرضا رحیم‌پور خبرنگار

۸ ژوئن ۱۹۵۸؛ برف و یخ سوئد جای خود را به تب فوتبال داد. پس از شش سال انتظار در حالی که جام‌های ۱۹۴۲ و ۱۹۴۶ به علت جنگ برگزار نشد و جام ۱۹۵۰ برزیل و جام ۱۹۵۴ در سوئیس برگزار شد، بالاخره ششمین دوره جام جهانی فوتبال در سرزمین وایکینگ‌ها آغاز شد. رقابتی که نه فقط به خاطر قهرمانی تیمی خاص، بلکه به خاطر ظهور پدیده‌ای از جنس رویا در تاریخ ماندگار شد؛ پسری ۱۷ساله به نام ادسون آراتنس دوتاسیمنتو، اما دنیا او را با نامی دیگر می‌شناخت: «پله».

سوئد، میزبانی سرد اما آماده

سوئد در سال ۱۹۵۸ با وجود زمستانی سخت، تمام توان خود را برای برگزاری مسابقات به‌کار گرفت. ورزشگاه راسوندا در استکهلم، ورزشگاه اولوی در گوتنبرگ و ورزشگاه مالمو از مهم‌ترین میزبان‌ها بودند. برخلاف دوره قبل که ۱۳ تیم حضور داشتند، این بار ۱۶ تیم در چهار گروه چهارتایی به‌مصاف هم رفتند و برای اولین بار از سیستم «حضور مرحله گروهی» در جام جهانی استفاده شد. همچنین برای اولین بار مسابقات از تلویزیون برای ۳۷ کشور پخش شد و فوتبال جهانی وارد عصر جدیدی از رسانه شد.

غایبان بزرگ و قدرتمایی اروپای شرقی

در این دوره از مسابقات، تیم ملی آژانتین به یکی از قدرت‌های سنتی بود، با شکست‌های سنگین از آلمان غربی و چکسلواکی در گروه اول حذف شد. انگلیس نیز که همواره مدعی بود، با قبول شکست از اتحاد جماهیر شوروی و تساوی مقابل برزیل، در گروه چهارم وداع زود هنگامی کرد اما حضور تیم‌هایی مانند ولز و ایرلند شمالی برای نخستین بار، جام را رنگارنگ‌تر کرده بود. ایتالیا که پس از فاجعه سوپرگا (سقوط هواپیمای توریانو در ۱۹۴۹ و مرگ ستارگان تیم ملی) هنوز دوران بازسازی را می‌گذراند، با بدشانسی در مرحله مقدماتی حذف شد و غیبتش در سوئد به چشم آمد. شوروی با درخشش لویاشین، اسطوره دروازه‌بانی جهان، تا مرحله یک‌چهارم نهایی پیش رفت اما در مقابل سوئد میزبان متوقف شد.

بازی‌های به یادماندنی

در مرحله یک‌چهارم نهایی، فرانسه به مصاف ایرلند شمالی رفت و با نتیجه پرگل

۸ سال بعد از ۱۹۵۰: این بار شادی، نه غرور

این رفتار یادآور داستان تلخ برزیل در جام جهانی ۱۹۵۰ است، جایی که بازیکنان در هتل با توپ‌های پارچه‌ای در راهروها بازی می‌کردند و در نهایت در ماراکانا شکست خوردند اما در ۱۹۵۸، این شادی در رستوران هتل، پیش درامی بر یک سلطنت بود. برزیل در فینال ۲-۵ سوئد را شکست داد و اولین قهرمانی خود را جشن گرفت. پله ستاره ۱۷ ساله آن مسابقات، بعدها گفت که قبل

۴ برص‌فر به برتری رسید. ژوست فونتن، مهاجم فرانسوی، در این بازی دوبار گلزنی کرد تا شمار گل‌های خود را در آن مسابقات به عدد عجیب ۹گل برساند. رکوردی که هنوز هم پایرجاست. آلمان غربی و سوئد نیز در یک در این مرحله مقابل رقبای خود به برتری یک برصفر رسیدند.

اما بدون شک تماشایی‌ترین دیدار مرحله نیمه‌نهایی، برزیل مقابل فرانسه بود. برزیل که تا آن روز تیم ملی‌اش به عنوان «تیمی بدون قهرمانی» در اروپا شناخته می‌شد در مصاف با فرانسه‌ای قرار گرفت که فونتن را در خط حمله داشت. بازی ۲-۵ به سود برزیل به پایان رسید و پله در این مسابقه سه گل زد تا نام خود را برای همیشه در تاریخ ثبت کند. روزنامه‌ها نوشتند: «پادشاه متولد شد.»

فینال استکهلم

وایکینگ‌ها در برابر سامبای سلطنتی ۲۹ ژوئن ۱۹۵۸، ورزشگاه راسوندا، ۵۰هزار تماشاگر. سوئد میزبان که با حذف شوروی به فینال رسیده بود، روی پایه‌های خود ایستاده بود. برزیل اما با تیمی متشکل از گارینشا (جادوگر پاهای)، دیدی (مغز متفکر)، اوآو (مهاجم گلزن) و هیسری (سرمربی) ۱۷ساله با به زمین گذاشت.

تنها چهار دقیقه از آغاز بازی گذشته بود که لیدهولم، ستاره سوئدی، از پشت محوطه جریمه دروازه برزیل را باز کرد. هواداران سوئد به خیال قهرمانی افتادند. اما این خیال تنها پنج دقیقه دوام داشت و در دقیقه ۹ اوآو بازی را به تساوی کشاند. دقیقه ۳۲ اوآو دوباره گل زد و بازی ۲-۱ یک شد. نیمه اول با همین نتیجه تمام شد.

نیمه دوم نمایش برزیل بی‌رحمانه بود. دقیقه ۵۵: پله با ضربه‌ای دقیق از بین مدافعان سوئد، گل سوم را زد. این گل یکی از مشهورترین گل‌های تاریخ جهان شد؛ جایی که پله توپ را با سینه مهار کرد. از مدافع مقابلش عبور داد و به تور دروازه چسباند. ماریو زاگالو در دقیقه ۶۸ گل چهارم را زد و پله در دقیقه ۹۰ با یک ضربه سرزبیا، گل پنجم و نهایی را به ثمر رساند. برزیل ۵ - سوئد ۲.

پله پس از گل پنجم، برای لحظاتی گریست. پسری ۱۷ساله به جوان‌ترین گلزن تاریخ فینال جام جهانی تبدیل شد.

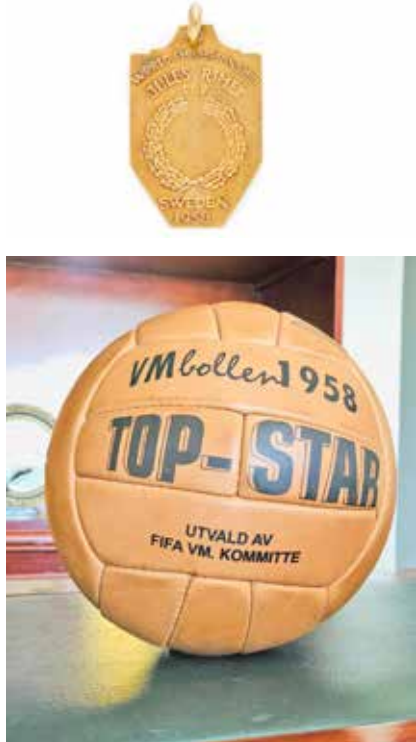
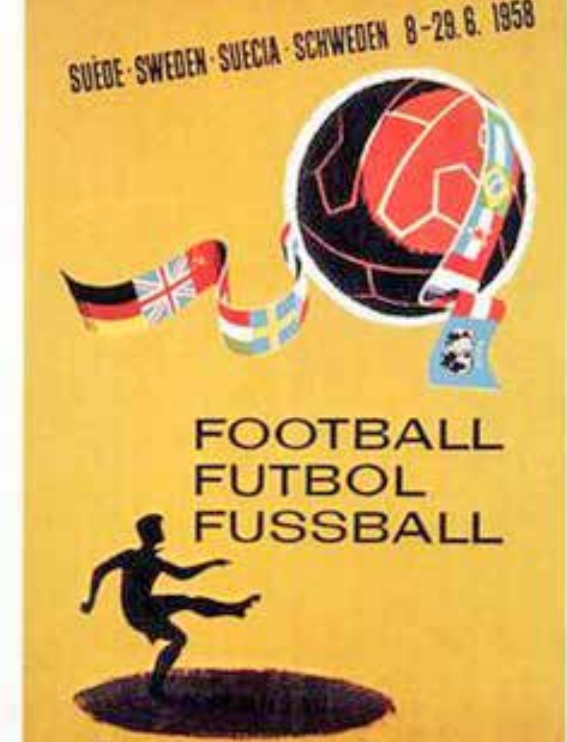
پله پس از گل پنجم برای لحظاتی گریست. پسری ۱۷ساله به جوان‌ترین گلزن تاریخ فینال جام جهانی تبدیل شد

ژوست فونتن و رکوردی دست‌نیافتنی

فرانسه در دیدار رده‌بندی با پیروزی ۳-۶ برابر آلمان غربی سوم شد و ژوست فونتن توانست در آن مسابقه چهار گل بزند تا تعداد گل‌های خود در یک دوره جام جهانی را به عدد باورنکردنی ۱۳ برساند. رکوردی که تا امروز ۶۶سال بعد پیرچا مانده و هیچ کس حتی به آن نزدیک هم نشده است. فونتن در ۶ مسابقه ۱۳ گل زد؛ یعنی میانگین بیش از ۲ گل در هر بازی.

از فینال مشغول تاس انداختن با بچه‌های صاحب هتل بوده. گارینشا اما در رستوران بود؛ جایی که با هم‌تیمی‌هایش شام را به یک زمین بازی تبدیل کرد. این بار، بازی در رستوران هتل به فال نیک گرفته شد. جشنی که خیلی زود پس از سوت پایان، در همان هتل گرد هم تکرار شد؛ این بار با جام ژول ریمه بر سر میز شام.

فقر و کوچه‌های باریک با تورو به اوج رسید. رؤیای کشوری که پس از ۸سال انتظار (از شکست در ۱۹۵۰ تا قهرمانی ۱۹۵۸) اشک شوق ریخت.

خواننده‌ها برای پله ترانه می‌خواندند و روزنامه‌ها نوشتند: «برزیل دنیا را فتح کرد.» جام جهانی ۱۹۵۸ روایت یک رؤیا بود. رؤیای یک نوجوان سیاه‌پوست که از

جام ژول ریمه این بار به ریو دو ژانیرو رفت. برزیل که در ۱۹۵۰ در ماراکانا ضربه روحی خورده بود، حالا جشن گرفت.

داستان زندگی پله و جام جهانی ۱۹۵۸

فرار به سوی پیروزی

فیلم «فرار به سوی پیروزی» به کارگردانی جان هیوستون، داستانی جذاب و الهام‌بخش از زندگی یکی از بزرگ‌ترین فوتبالیست‌های تاریخ، پله، را به تصویر می‌کشد. این فیلم که در سال ۱۹۸۱ ساخته شد، نه تنها به نمایش مهارت‌های ورزشی پله می‌پردازد، بلکه با روایتی عمیق از زندگی او، به بررسی تأثیر فوتبال بر فرهنگ و جامعه برزیل در دهه ۱۹۵۰ می‌پردازد.

جام جهانی ۱۹۵۸ در سوئد، نقطه عطفی در تاریخ فوتبال و همچنین زندگی پله بود. در این دوره، برزیل به عنوان یکی از قدرت‌های بزرگ فوتبال جهان شناخته می‌شد و مسابقات فرصتی برای پله بود تا استعدادهایش را در سطح بین‌المللی به نمایش بگذارد و نامش را در تاریخ فوتبال ثبت کند.

فیلم «فرار به سوی پیروزی» از جمله دو گل در فینال مقابل سوئد که به برزیل کمک کرد تا اولین قهرمانی خود را در تاریخ جام جهانی کسب کند.

این میان، پله به عنوان یک شخصیت محوری معرفی می‌شود که با مهارت‌های فوق‌العاده‌اش، نه تنها فوتبال جهان را متحول کرد، بلکه برای نسل‌های آینده الهام بخشید. این فیلم با ترکیب فوتبال و جنگ، نشان‌دهنده قدرت ورزش در ایجاد

روزنامه ایتالیایی «کورییره دلو اسپورت» که فینال ۱۹۷۰ برابر ایتالیا را با عبارت «جادو» توصیف کرد، در ۱۹۵۸ با حیرت نوشت: «سپرکی که پیراهن شماره ۱۰ پوشیده، ما را با آینده‌ای ترسناک برای فوتبال اروپا روبه‌رو می‌کند!»

در انگلستان که پله در جام‌های جهانی ۱۹۶۲ و ۱۹۶۶ قربانی مصدومیت‌های خشن شد، روزنامه تایمز او را تک‌ستاره‌ای معرفی کرد که «به نظر می‌رسد از سیاره دیگری به زمین آمده است.»

روزنامه مکزیک «لا راسون» که در مرگ پله نوشت «آدیوس آل ری دل فوتبول» (خداحافظ شاه فوتبال)، در سال ۱۹۵۸ با تعجب از نبوغ یک نوجوان برزیلی نوشت و او را «پدیده شگفت‌انگیز» خواند که فوتبال را برای همیشه دگرگون خواهد کرد.

افسانه‌ای که از سوئد آغاز شد

پله در همان جام جهانی ۱۹۵۸ با ۹گل در ۴بازی، نه تنها قهرمانی را به برزیل هدیه کرد، بلکه عنوان «جوان‌ترین گلزن تاریخ جام جهانی» را از آن خود کرد و این رکورد تا امروز پایدار مانده است. رسانه‌های جهان در آن روزهای پایانی دهه ۵۰ یکصد فریاد زدند: «شاه متولد شد» و راستی که مقدر درست می‌گفتند؛ سلطنتی که ۲۲سال به درازا کشید و سه جام جهانی را برای برزیل به ارمغان آورد.